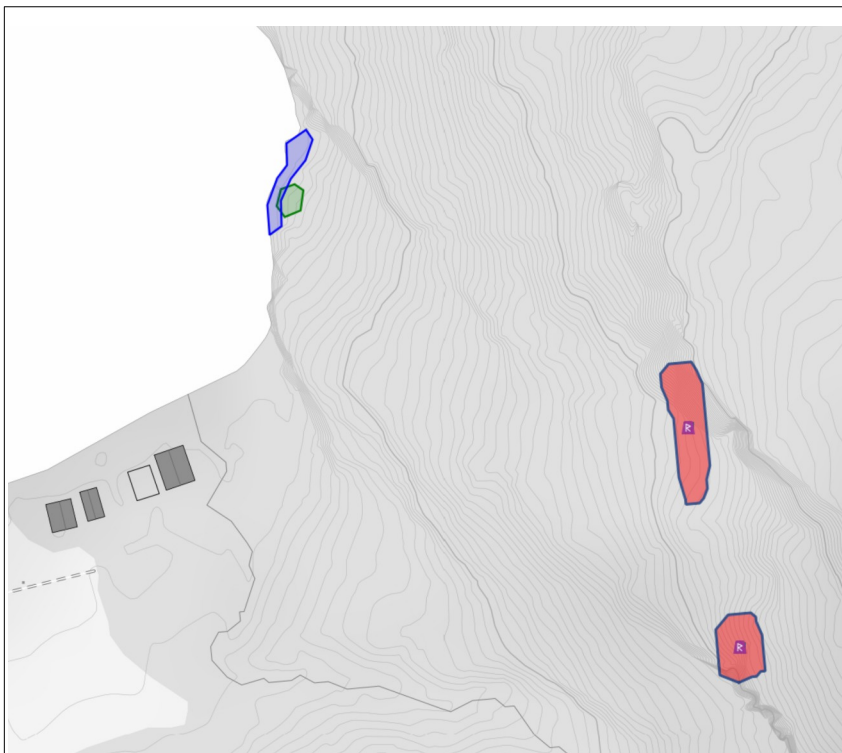

Befaring på automatisk fredete kulturminner i sør-enden av Kvitebergsvatnet i Kvinnherad, 31. mars 2026

31. mars 2026 gjorde Kulturnemnda i Ølve Bygdelag befaring på tre kulturminner i Kvitebergsvatnet. Tilstede var to representanter for Kulturnemnda, Eva Røyrane og Ole Andreas Thorsen, og Gjert-Egil Fjelldal, som gjorde undervannsregistreringer.

Lokalitetene som ble befart var en havn for utskipping av baksteheller på nordsiden av Ambarevika, med en grunnmur i tilknytning, og to bakstehellebrudd i Skutlavika. Utskipingshavnen og grunnmuren er uregistrerte kulturminner, og antas å være automatisk fredede. De to bakstehellebruddene i Skutlavika er registrert som automatisk fredede kulturminner, men er tidligere kun undersøkt fra land. I hvert fall ett av disse strekker seg lengre ut i vannet enn det som fremgår av registreringen, og er knapt dekket av den registrerte sikringsonen.

1. Hedlekaien og grunnmur etter hus (uregistrert.)

Figur 1: Nordsiden av Ambarevika i Kvitebergsvatnet. Hedlekaien er markert med blått, grunnmuren er markert med grønt. Disse antas å være automatisk fredede kulturminner, men de er uregistrerte. De to bakstehellebruddene er markert med rødt (kulturminne id 25932-1 og 25933-1.)

Kaien og grunnmuren ligger nederst i en 40-50 m bred fjellhyll som skrår oppover i sør-østlig retning, på nordsiden av Ambarevika. Kaien er ikke tilgjengelig på andre måter fra land enn via fjellhyllen. Koordinatene for kaien er 324634Ø 6657369N, desimalgrader 5.85367°Ø , 60.01604°N.

Kaien strekker seg ca 25 m fra nord til sør. I ytterkant er den delvis utrast, og steiner fra kaien ligger på bunn utenfor. Ved kaikanten er vannet ca 20 cm dypt, og det skrår derfra svakt ned mot 30-40 cm dybde, 4-5 meter ut fra kaien, hvor det er en terskel ned mot 3-4 meters dyp. Sørvest i

kulturminnet ligger grunnmuren av et hus, muligvis et verksted eller en hvilebu/ værskydd for arbeiderne. Grunnmuren er avrundet, og ikke kvadratisk/ rektangulær.

100-150 m i sør-østlig retning fra kaien, på den samme fjellhyllen, ligger to bakstehellebrudd, kulturminne id 25932-1 og 25933-1. Kaien nedenfor fremstår som det eneste mulige stedet å frakte ut bakstehellene, og det er ingen annen åpenbar grunn til å legge et kaianlegg og hus her. Det fremstår som naturlig å se steinbruddene, kaien og grunnmuren som ett samlet anlegg.

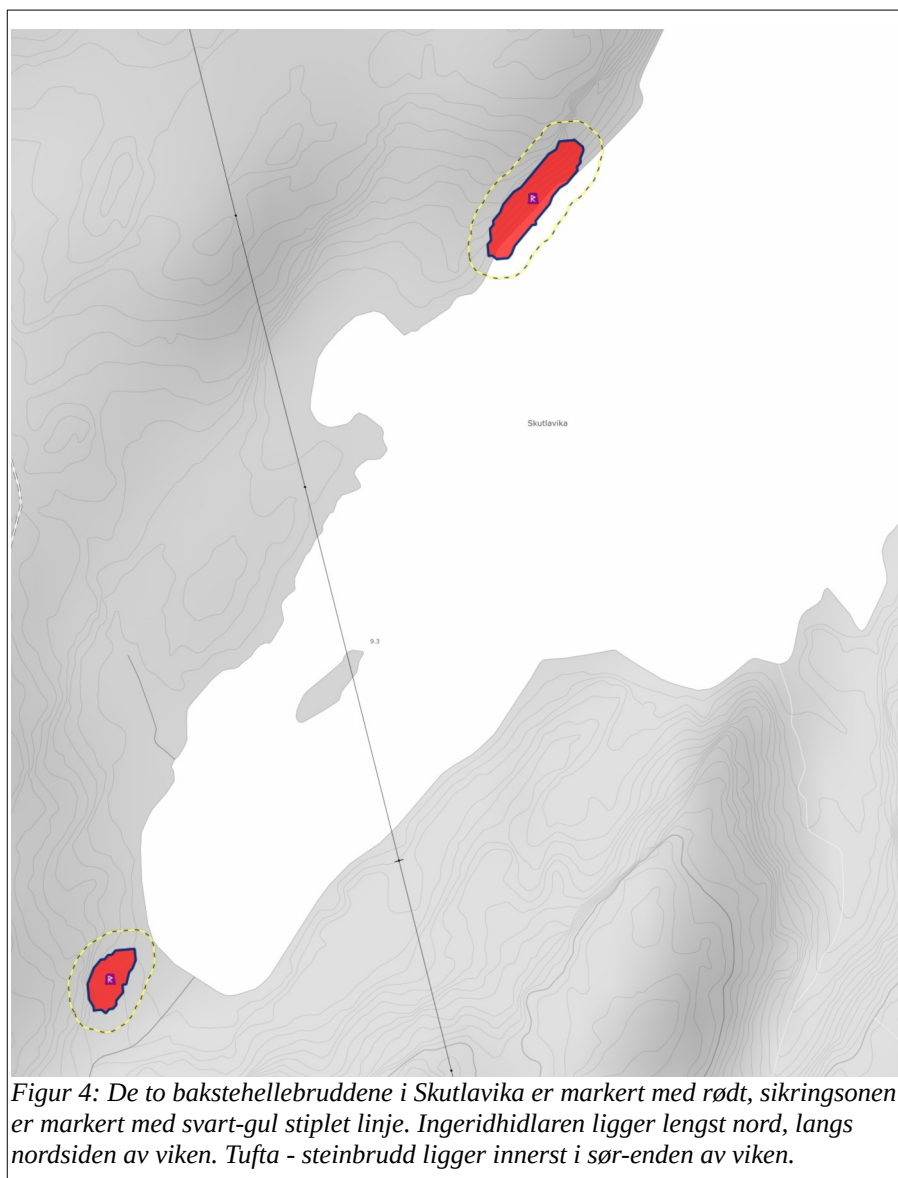

Figur 2: Hedlekaia ligger nederst i enden av en fjellhylle, og er ca 25 m lang. I nedre venstre hjørne ses grunnmuren etter et hus som har stått innerst på kaien.

Figur 3: Nærbilde av kaien sett over og under vann. Utenfor er det grunt, og det ligger steiner som har falt ut av kaien.

2. Bakstehellebruddene i Skutlavika

Figur 4: De to bakstehellebruddene i Skutlavika er markert med rødt, sikringsonen er markert med svart-gul stiplet linje. Ingeridhidlaren ligger lengst nord, langs nordsiden av viken. Tufta - steinbrudd ligger innerst i sør-enden av viken.

De to bakstehellebruddene i Skutlavika i Kvitebergsvatnet heter «Tufta – steinbrudd» (kulturminne id 66384-1), og «Ingeridhidlaren» (kulturminne id 66385-1.)

Tufta – steinbrudd ligger innerst i sørenden av viken. Det ligger noen meter inne på land, med sikringsone som strekker seg ut til vannkanten. Det ligger en avfallrøys på land ved bruddet. Vannet er langgrunt innerst i viken, med siv-vekst og mudderbunn. Under 15-20 cm med mudder står man på løse steinmasser, som kan være avfallrøys etter bakstehelledriften, men dette var ikke mulig å undersøke nærmere på befaringen. Det er ikke med bilder fra denne lokaliteten.

Ingeridhidlaren er ca 40 m lang. I nordenden er den delvis under vann, ned til 20-30 cm dyp. Langs hele kulturminnets 40 m ligger en synlig 1 til 5 m bred røys med stein-avfall ute i vannet. På det meste er denne røysen synlig ned til ca 2,5 m dyp. Røysen slutter i nord- og sør-enden av steinbruddet, og dukker ikke opp igjen langs fjellet på utsidene av dette.

Registreringen av dette kulturminnet ble gjort fra land, i 1988, på oppdrag fra UiB. Sikringsonen strekker seg 7-8 m ut i vannet, men dette avspeiler ikke hvor langt ut i vannet røysen strekker seg.

Figur 5: Ingeridhidlaren er ca 40 m lang, og nordenden ligger under vann. Sørover skjærer den mer inn i terrenget, med en liten fjellrygg mellom steinbruddet og vannet.

Figur 6: Langs hele lokalitetens 40 meter strekker det seg en røys med hogst-avfall 1-5 m ut i vannet. Bildet er tatt omtrent ved midten av lokaliteten, på ca 2,5 m dyp og ca 5 m fra land.

Figur 7: Nordenden av Ingeridhidlaren, over og under vann. Steinbruddet ligger her 20-30 cm under vann. Nordenden av steinbruddet er også nordenden av avfallsrøysen.

Figur 8: Bildet er tatt fra vannoverflaten ca 10 meter sør for nordenden av lokaliteten. Røysen strekker seg her 3-4 m ut i vannet.

Figur 9: Bildet er tatt umiddelbart sør for lokaliteten. Her er det også slutt på røysen med steinavfall.